



Bruksela, dnia 8.10.2019 r.
COM(2019) 463 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY
z 2019 r. dotyczące warunków ekonomicznych i sytuacji społecznej na Gozo (Malta)

SPRAWOZDANIE Z 2019 R. DOTYCZĄCE WARUNKÓW EKONOMICZNYCH I SYTUACJI SPOŁECZNEJ NA GOZO (MALTA)

Bez uszczerbku dla trwających negocjacji dotyczących wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 oraz zgodnie z deklaracją 36 w sprawie regionu wyspy Gozo załączoną do traktatu o przystąpieniu Malty rząd Malty zwrócił się w lutym 2019 r. do Komisji z wnioskiem o przedstawienie Radzie sprawozdania dotyczącego warunków ekonomicznych i sytuacji społecznej na Gozo oraz, w szczególności, dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego i społecznego między Gozo a Maltą, a także o zaproponowanie odpowiednich środków, które umożliwiłyby dalszą integrację Gozo na rynku wewnętrznym.

W niniejszym sprawozdaniu oceniono stan rozwoju Gozo oraz kształtowanie się dysproporcji na Malcie. Zawiera ono ocenę przeprowadzoną na podstawie przeglądu najnowszych tendencji dotyczących szeregu wymiarów i wskaźników istotnych dla rozwoju Gozo, tj. demografii i rynku pracy, struktury gospodarki oraz wzrostu gospodarczego, uwarunkowań geograficznych i dostępności. W niniejszym opracowaniu porównano również Gozo z pozostałą częścią Malty oraz z innymi regionami Europy. Ponadto zbadano, w jaki sposób w polityce spójności uwzględniono potrzeby rozwojowe Gozo.

W niniejszym sprawozdaniu wykorzystano dane statystyczne opracowane przez Eurostat oraz przez maltański urząd statystyczny.

1. ANALIZA WARUNKÓW EKONOMICZNYCH I SYTUACJI SPOŁECZNEJ NA GOZO

1.1. Uwarunkowania geograficzne i użytkowanie terenu

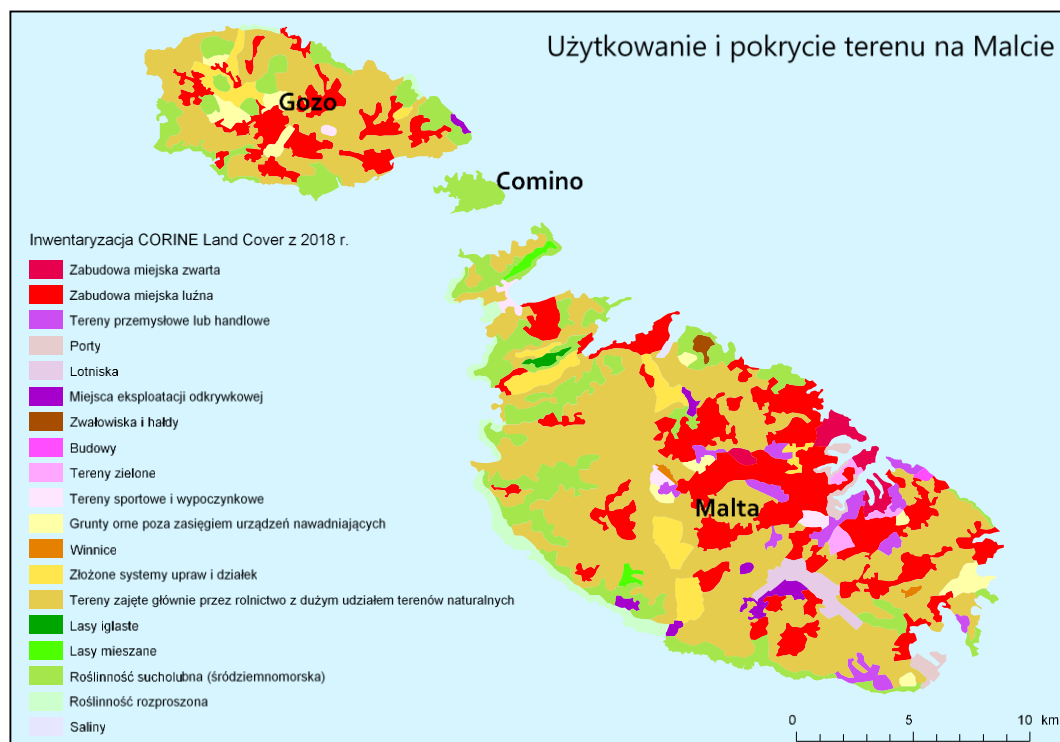
Gozo jest drugą pod względem powierzchni i liczby ludności wyspą Archipelagu Wysp Maltańskich. Położona jest 5 km na północny zachód od wyspy Malty. Między Maltą a Gozo, niecały kilometr od Gozo, znajduje się wyspa Comino, która jest prawie niezamieszkała¹. Pod względem użytkowania i pokrycia terenu² zabudowa miejska stanowi 21 % obszaru Gozo i Comino, natomiast tereny rolne, obszary naturalne i lasy stanowią 77,5 % powierzchni. Dla porównania na głównej wyspie Malcie nieco większy jest udział terenów miejskich (23 %), przemysłowych, handlowych i komunikacyjnych (5,7 %), a udział terenów rolnych, obszarów naturalnych i lasów (66,7 %) jest mniejszy. Takie użytkowanie terenu świadczy o większej gęstości zaludnienia i większym stopniu uprzemysłowienia na Malcie w porównaniu z Gozo oraz o znaczącej roli rolnictwa w gospodarce Gozo.

Jeżeli chodzi o klasyfikację regionu do celów statystycznych, Malta to kraj, region NUTS 1 i NUTS 2. Na poziomie NUTS 3 składa się z dwóch regionów – wyspy Malty oraz wysp Gozo i Comino.

¹ Jeżeli chodzi o odniesienia do regionu NUTS 3, w sprawozdaniu stosuje się termin „Gozo i Comino”, ale ponieważ Comino jest w większości wyspą niezamieszkałą, tendencje statystyczne opisane w sprawozdaniu dotyczą Gozo.

² Dane liczbowe pochodzą z inwentaryzacji CORINE Land Cover z 2018 r. Nie są one w 100 % kompletne, ponieważ niektórych klas o niewielkiej powierzchni, takich jak zwałowiska i hałdy, budowy itp., nie bierze się pod uwagę.

Mapa 1. Użytkowanie i pokrycie terenu na Malcie, Gozo i Comino



Źródło: Inwentaryzacja CORINE Land Cover z 2018 r.

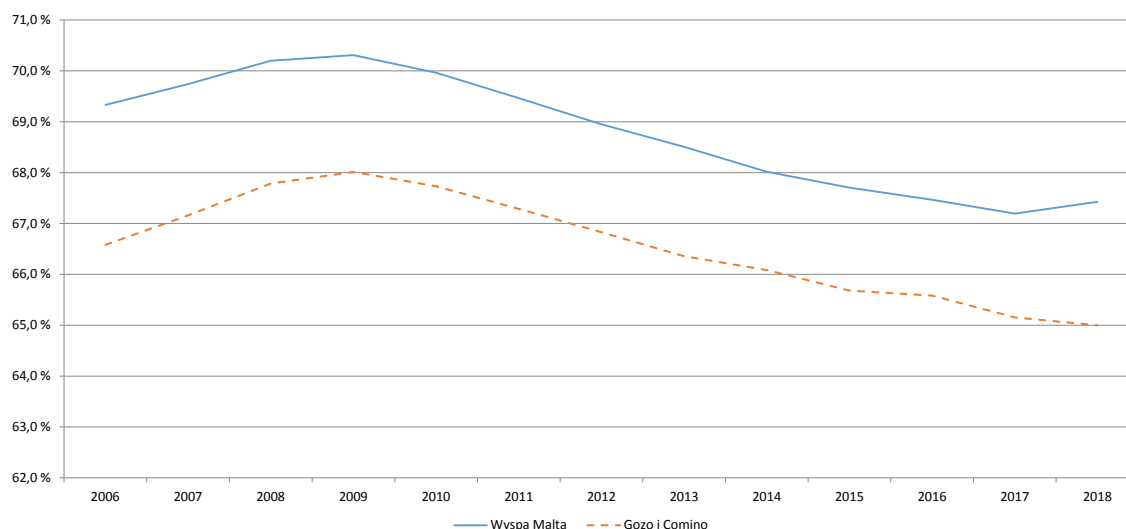
1.2. Ludność

W styczniu 2018 r. Gozo zamieszkiwało 32 723 mieszkańców, co stanowi około 6,9 % maltańskiej ludności. Gęstość zaludnienia na Gozo w 2018 r. wynosiła 474,5 mieszkańca na km², czyli około jedną czwartą gęstości zaludnienia na wyspie Malcie (1 793,8 mieszkańca na km² w tym samym roku). Około 21 % ludności mieszka w Victorii (znanej również jako Rabat) – największym mieście na wyspie Gozo.

W ujęciu bezwzględnym w latach 2006–2018 liczba ludności na Gozo wzrosła o około 1 700 mieszkańców. W ujęciu względnym w latach 2006–2018 liczba ludności na Gozo wzrastała średnio o 0,4 % rocznie w porównaniu ze wskaźnikiem wzrostu wynoszącym 1,4 % (prowadząc do wzrostu liczby ludności o 69 000 osób) w przypadku ludności zamieszkującej wyspę Maltę w tym samym okresie, na który wpływ miało również znaczne nasilenie się migracji od 2012 r. Ta różnica we wzroście spowodowała również spadek odsetka ludności maltańskiej wśród mieszkańców Gozo z 7,7 % w 2006 r. do 6,9 % w 2018 r.

Jednym z czynników prowadzących do tej zmiany jest starzenie się społeczeństwa. Odsetek ludności w wieku co najmniej 65 lat wśród mieszkańców Gozo wzrósł w latach 2006–2018 o 8 punktów procentowych w porównaniu ze wzrostem o 2 punkty procentowe na wyspie Malcie. Chociaż w tych dwóch regionach można zaobserwować silne tendencje związane ze starzeniem się społeczeństwa, odsetek ludności w wieku produkcyjnym (15–64 lat) w przypadku wyspy Malty jest zasadniczo o 2 punkty procentowe wyższy niż odsetek ludności w wieku produkcyjnym na wyspie Gozo.

Wykres 1. Zmiany odsetka ludności w wieku produkcyjnym (15–64 lat) w ogólnej liczbie ludności zamieszkującej regiony Malty, Gozo i Comino, lata 2006–2018



Źródło: dane Eurostatu.

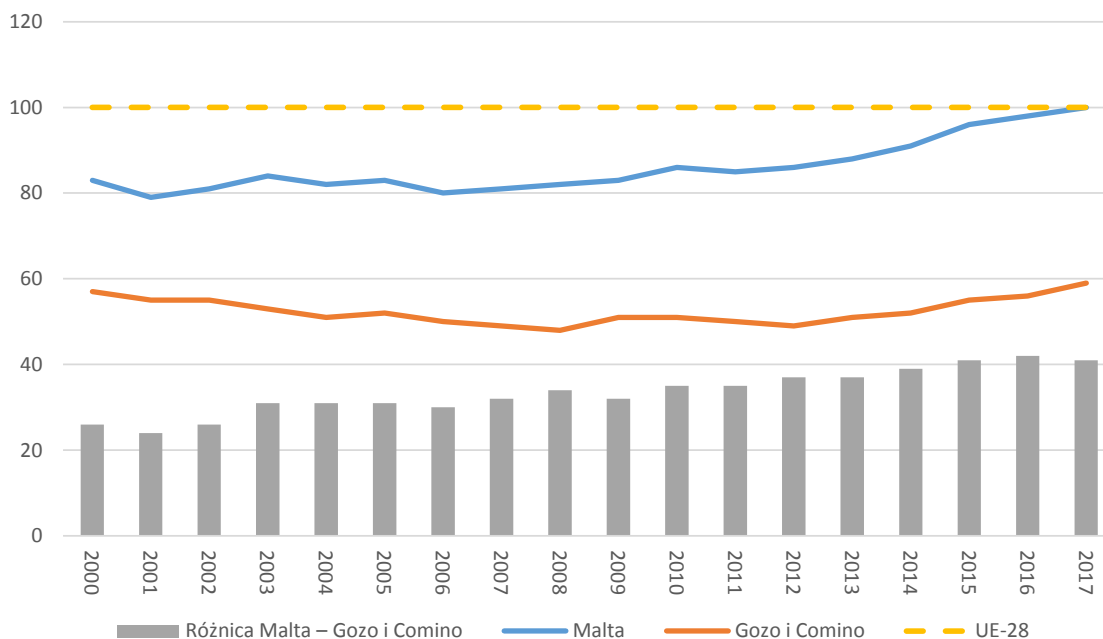
1.3. Rozwój gospodarczy

W 2017 r. PKB na mieszkańca na Gozo w standardzie siły nabywczej (PPS) wynosiło 60 % średniej w UE-28, czyli znacznie niżej niż na Malcie, gdzie PKB na mieszkańca jest mniej więcej na poziomie średniej w UE-28. W latach 2000–2011 PKB na mieszkańca na wyspie Malcie utrzymywało się poniżej średniej unijnej. Od 2012 r. różnica ta zaczęła się zmniejszać. Dla porównania PKB na mieszkańca na Gozo w latach 2000–2007 zmniejszało się w odniesieniu do średniej unijnej. W 2008 r. ta tendencja spadkowa zatrzymała się. W 2013 r. region zaczął zbliżać się do średniej unijnej, chociaż w wolniejszym tempie niż główna wyspa.

W latach 2000–2017 różnica we względnym rozwoju gospodarczym między tymi wyspami zwiększyła się z 26 do 41 punktów procentowych. Należy jednak zauważyć, że względnie bliska odległość między wyspami umożliwia pracownikom mieszkającym na Gozo dojeżdżanie do pracy na wyspę Maltę. W praktyce ponad 20 % siły roboczej zamieszkującej Gozo pracuje na wyspie Malcie. Za pomocą PKB na mieszkańca mierzy się działalność gospodarczą z punktu widzenia produkcji, ale wskaźnik ten nie uwzględnia dochodów gospodarstw domowych. W związku z tym na podstawie PKB na mieszkańca faktyczny dobrobyt gospodarczy obywateli Gozo jest niedoszacowany.

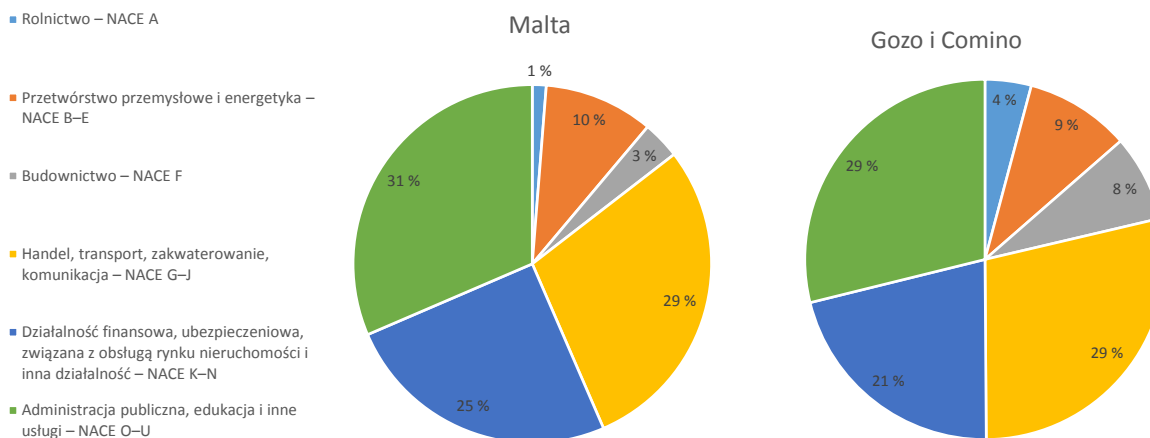
Jeżeli chodzi o strukturę sektorową wartości dodanej brutto w tych dwóch regionach, gospodarka Gozo opiera się w większym stopniu na sektorach rolnictwa i rybołówstwa (+3 punkty procentowe) oraz sektorze budowlanym (+5 punktów procentowych) niż gospodarka wyspy Malty, a w mniejszym stopniu na sektorach finansowym, ubezpieczeniowym, nieruchomości i innych usług (-4 punkty procentowe).

Wykres 2. Zmiany PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej w regionach Malty, Gozo i Comino, lata 2000–2017 (UE-28 = 100)



Źródło: dane Eurostatu.

Wykres 3. Struktura wartości dodanej brutto w 2016 r. w regionach Malty, Gozo i Comino



Źródło: dane Eurostatu.

1.4. Rynek pracy

Zmiany w zatrudnieniu na Malcie i na Gozo były podobne w latach 2015–2017; roczne wskaźniki wzrostu wynosiły 5–6 %, a wzrost zatrudnienia zaobserwowany w latach 2016–2017 na Gozo był nieco większy niż na Malcie. Na obu wyspach wskaźnik zatrudnienia wzrósł w tym samym okresie, ale w przypadku Gozo wzrost ten był szybszy (około +4 punkty procentowe rocznie) w latach 2015–2017 w porównaniu z Malcią. W 2017 r. wskaźnik zatrudnienia na Gozo (74 %) był wyższy niż na Malcie (72 %).

Niewielka odległość między tymi wyspami oraz częstotliwość połączeń promowych umożliwiającą dojazd z Gozo do pracy na Maltę; porównując zatrudnienie według miejsca zamieszkania z zatrudnieniem według miejsca pracy, można zauważyć, że ponad 3 500 mieszkańców Gozo pracuje faktycznie na wyspie Maltie, co stanowi około 22 % mieszkańców tworzących siłę roboczą.

Tabela 1. Zatrudnienie według miejsca zamieszkania i według miejsca pracy na Maltie, Gozo i Comino oraz wskaźnik zatrudnienia

<i>Zatrudnienie według miejsca zamieszkania</i>	2015	2016	2017	Wzrost 15/16	Wzrost 16/17
Malta	194 329	205 002	216 492	5,5 %	5,6 %
Gozo i Comino	13 901	14 678	15 677	5,6 %	6,8 %
<i>Zatrudnienie według miejsca pracy</i>	2015	2016	2017	Wzrost 15/16	Wzrost 16/17
Malta	197 403	208 423	219 998	5,6 %	5,6 %
Gozo i Comino	10 827	11 257	12 171	4,0 %	8,1 %

<i>Różnica (osoby dojeżdżające do pracy)</i>	3 074	3 421	3 506
--	-------	-------	-------

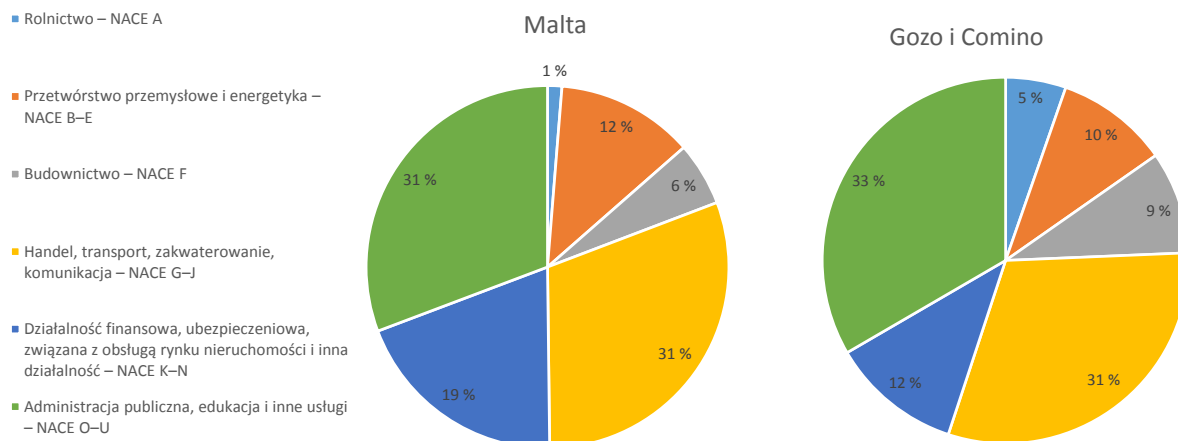
<i>Wskaźnik zatrudnienia</i>	2015	2016	2017
Malta	69 %	71 %	72 %
Gozo i Comino	66 %	70 %	74 %

Wskaźnik zatrudnienia obliczony z wykorzystaniem liczby ludności w wieku 15–64 lat jako mianownika.

Źródło: dane Krajowego Urzędu Statystycznego na Maltie i Eurostatu.

Struktura siły roboczej na obu wyspach jest bardzo podobna do struktury wartości dodanej brutto – na Gozo w rolnictwie i rybołówstwie zatrudnione jest o 4 punkty procentowe, a w budownictwie o 3 punkty procentowe więcej osób niż na Maltie; natomiast w sektorach finansowym, ubezpieczeniowym, nieruchomości i innych usług zatrudnione jest o 7 punktów procentowych mniej osób.

Wykres 4. Struktura zatrudnienia w 2016 r. w regionach Malty, Gozo i Comino



Źródło: dane Eurostatu.

1.5. Dostępność i turystyka

Gozo znajduje się w odległości 5,3 km od głównej wyspy. Przy dobrej pogodzie czas podróży promem pomiędzy tymi dwiema wyspami wynosi około 30 minut. Jak wyżej wspomniano, wielu pracowników dojeżdża z Gozo do pracy na główną wyspę Maltę, w szczególności do stolicy, korzystając z połączeń morskich między wyspami.

Liczba pasażerów morskich podróżujących między portem Ċirkewwa na Malcie i Mgarr na Gozo wzrosła o niemal 60 % w latach 2003–2017 i o blisko 34 % w latach 2010–2017. Odpowiada to średniemu rocznemu wzrostowi liczby pasażerów podróżujących drogą morską między tymi dwoma portami o 3,4 %, a bardziej zauważalny wzrost obserwuje się w latach 2013–2017, kiedy to roczna stopa wzrostu wynosiła prawie 6 %.

Gozo to nie tylko dom dla osób dojeżdżających do pracy; przyciąga ono również turystów. Jeżeli chodzi o liczbę turystów, podobnie jak na Malcie w latach 2012–2017 na Gozo odnotowano tendencję wzrostową, chociaż jest ona nieco mniejsza (+33 % w porównaniu z +36 %). Liczba turystów odwiedzających Gozo i Comino, którzy spędzają tam co najmniej jedną noc, jest bez wątpienia niższa niż liczba turystów odwiedzających wyspę Maltę. W 2017 r. było ich jednak prawie trzy razy więcej niż mieszkańców Gozo. Jeżeli chodzi o ofertę, liczba miejsc noclegowych na Gozo wzrastała szybciej niż na Malcie, w latach 2012–2017 z 1 756 do 2 165 (+23 %), w porównaniu z 40 000 miejsc dostępnych na Malcie (+7 %). Czas trwania pobytu jest jednak zwykle krótszy – turyści spędzają średnio 5 nocy na Malcie, a na Gozo i Comino 3.

Wykres 5. Zmiany liczby pasażerów podróżujących między portami morskimi Ćirkewwa i Mgarr (w tysiącach)



Źródło: dane Eurostatu.

Tabela 2. Liczba odwiedzających i miejsc noclegowych na Malcie i Gozo

Liczba odwiedzających	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Wzrost 12/17	Średni roczny wzrost
Malta	1 274 123	1 377 594	1 464 903	1 499 117	1 532 666	1 731 687	36 %	6,3 %
Gozo i Comino	73 585	83 051	86 644	86 951	86 866	97 781	33 %	5,9 %
Liczba miejsc noclegowych	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Wzrost 12/17	Średni roczny wzrost
Malta	38 187	40 895	39 473	40 217	39 163	40 762	7 %	1,3 %
Gozo i Comino	1 756	1 800	1 855	1 948	2 074	2 165	23 %	4,3 %

Źródło: Krajowy Urząd Statystyczny na Malcie

1.6. Porównanie z innymi europejskimi wyspami

W porównaniu z innymi regionami wyspiarskimi podobnych rozmiarów (pod względem liczby ludności) w 2016 r. PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej na Gozo i Comino było ogólnie niższe niż na innych wyspach, z wyjątkiem greckich regionów wyspiarskich obejmujących wyspy Lesbos, Limnos, Ikaria, Samos i Chios. Gozo i Comino to jednak jeden z niewielu regionów wyspiarskich, gdzie PKB na mieszkańca wzrosło, w szczególności w okresie po kryzysie finansowym (lata 2009–2016).

Tabela 3. Zmiany PKB na mieszkańca w standardzie siły nabywczej w wybranych regionach wyspiarskich (UE-28 = 100)

Państwo UE	Region NUTS 3	2002	2009	2016	Roczna stopa wzrostu w latach 2002–2016	Roczna stopa wzrostu w latach 2009–2016
DK	Bornholm	88	87	89	0,1 %	0,3 %
ES	Fuerteventura	132	88	85	-3,1 %	-0,5 %
ES	Minorka	103	85	75	-2,2 %	-1,8 %
ES	El Hierro	72	87	65	-0,7 %	-4,1 %
ES	La Gomera	85	87	70	-1,4 %	-3,1 %
ES	La Palma	66	80	68	0,2 %	-2,3 %
FI	Wyspy Alandzkie	151	144	129	-1,1 %	-1,6 %
EL	Chios	66	73	50	-2,0 %	-5,3 %
EL	Zakintos	104	104	75	-2,3 %	-4,6 %
EL	Ikaria, Samos	65	79	51	-1,7 %	-6,1 %
EL	Itaka, Kefalinia	89	94	60	-2,8 %	-6,2 %
EL	Lesbos, Limnos	64	74	51	-1,6 %	-5,2 %
MT	Gozo i Comino	55	51	56	0,1 %	1,3 %
SE	Gotlandia	98	93	92	-0,5 %	-0,2 %
UK	Hebrydy	88	88	76	-1,0 %	-2,1 %
UK	Szetlandy	135	127	133	-0,1 %	0,7 %
UK	Orkady	95	95	95	0,0 %	0,0 %

Źródło: dane Eurostatu.

1.7. Dysproporcje wewnętrzne

Do celów niniejszego sprawozdania dysproporcje regionalne w regionach NUTS 2 mierzy się za pomocą PKB na mieszkańca na poziomie NUTS 3. W przypadku Malty wyspy Malta oraz Gozo i Comino to dwa regiony NUTS 3 będące częścią jednego regionu NUTS 2, który pokrywa się również z terytorium całego państwa.

Dysproporcji wewnętrznych oczywiście nie da się ocenić dla regionów NUTS 2 bez podpodziału NUTS 3. Ponadto na wskaźniki poziomu rozbieżności między regionami wpływa zwykle liczba obszarów NUTS 3 w obrębie poszczególnych regionów NUTS 2.

Dlatego w niniejszym sprawozdaniu wykorzystano cztery wskaźniki poziomu rozbieżności wewnętrznych z uwzględnieniem trzech różnych grup regionów NUTS 2: 1) wszystkie regiony NUTS 2 w UE; 2) regiony NUTS 2 w okresie przejściowym (w których PKB na mieszkańca wynosi 75–90 % średniej unijnej); 3) regiony NUTS 2 obejmujące stolicę, z wyłączeniem regionów, w których nie występuje podział na obszary NUTS 3.

Wspomniane cztery wskaźniki są następujące:

- **współczynnik zmienności** – stosunek między odchyleniem standardowym wszystkich NUTS 3 a średnim PKB na mieszkańca na poziomie NUTS 2.

Spośród wszystkich czterech wskaźników ten wskaźnik jest najmniej zależny od liczby regionów NUTS 3 w danym regionie NUTS 2;

- **współczynnik Giniego** – współczynnik przyjmujący wartości z przedziału 0–1, gdzie 0 oznacza idealną równość między regionami NUTS 3, a 1 sytuację, w której całe PKB skupione jest w jednym regionie NUTS 3;
- **współczynnik Theila** – współczynnik zwracający wartości bliższe zeru w miarę zmniejszania się dysproporcji wewnętrznych.
- stosunek **min./maks.** – prosty stosunek między PKB na mieszkańca w regionie NUTS 3 o najniższej wartości a PKB na mieszkańca w regionie NUTS 3 o najwyższej wartości w ramach tego samego regionu NUTS 2. Spośród wszystkich czterech wskaźników ten wskaźnik jest najbardziej zależny od liczby regionów NUTS 3 w poszczególnych regionach NUTS 2.

Najwyższe pozycje w zestawieniu odpowiadają regionom o niskim poziomie dysproporcji wewnętrznych; zestawienia przedstawia się w kolejności rosnącej w przypadku współczynnika zmienności, współczynnika Giniego i współczynnika Theila oraz w kolejności malejącej w przypadku stosunku min./maks.

Wyniki dla Malty przedstawiono w tabeli 4.

W zestawieniu **237 regionów NUTS 2**, w których występują podpodziały NUTS 3, w przypadku współczynnika Theila i współczynnika zmienności wyniki dla Malty są mniej więcej podobne (odpowiednio pozycja 99. z 237 i 86. z 237). W przypadku współczynnika Giniego dysproporcje gospodarcze na Malcie wydają się niedoszacowane (pozycja 33. z 237), natomiast w przypadku stosunku min./maks. wydają się przeszacowane (pozycja 164. z 237).

Obraz jest nieco wyraźniejszy w przypadku zestawienia **46 regionów NUTS 2 w okresie przejściowym**. Jeżeli chodzi o współczynnik Theila i współczynnik zmienności, Malta również zajęła podobne pozycje (odpowiednio 26. z 46 i 24. z 46), w przypadku współczynnika Giniego znalazła się na 11. miejscu, a w przypadku stosunku min./maks. na 39.

Ponadto Malta jest również **regionem stołecznym**, w związku z czym w ramach trzeciej grupy wybranych regionów zestawiono ją z 15 innymi regionami stołecznymi w Europie obejmującymi więcej niż jeden region NUTS 3. Malta zajmuje pierwsze miejsce pod względem współczynnika zmienności, współczynnika Giniego i współczynnika Theila oraz drugie pod względem stosunku min./maks, w związku z czym – ogólnie rzecz biorąc – sytuacja związana z nierównościami społecznymi jest lepsza niż we wszystkich pozostałych regionach stołecznych w UE.

Tabela 4. Analiza porównawcza dysproporcji regionalnych według PKB na mieszkańca na Malcie w 2016 r. na podstawie czterech różnych wskaźników i trzech różnych zestawień

Wartości czterech wskaźników pomiaru dysproporcji regionalnych – Malta

Współczynnik zmienności	Współczynnik Giniego	Współczynnik Theila	Stosunek min./maks.
0,11	0,03	0,01	0,57

Pozycja Malty w zestawieniu wszystkich regionów NUTS 2 w UE obejmujących więcej niż jeden region NUTS 3 (237 regionów)

Współczynnik zmienności	Współczynnik Giniego	Współczynnik Theila	Stosunek min./maks.
86	33	99	164

Pozycja Malty w zestawieniu wszystkich regionów NUTS 2 w UE w okresie przejściowym obejmujących więcej niż jeden region NUTS 3 (46 regionów)

Współczynnik zmienności	Współczynnik Giniego	Współczynnik Theila	Stosunek min./maks.
24	11	26	39

Pozycja Malty w zestawieniu wszystkich regionów stołecznych NUTS 2 w UE obejmujących więcej niż jeden region NUTS 3 (15 regionów)*

Współczynnik zmienności	Współczynnik Giniego	Współczynnik Theila	Stosunek min./maks.
1	1	1	2

*Regiony stołeczne następujących państw: BG, DK, EE, EL, FR, HR, IE, IT, LV, MT, NL, PL, RO, SI i UK.

Źródło: Obliczenia DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej w oparciu o dane EUROSTATU.

2. WDRAŻANIE POLITYKI SPÓJNOŚCI W GOZO

W okresach programowania 2007–2013 i 2014–2020 na inwestycje terytorialne na Gozo przeznaczono odpowiednio 11 % i 10 % łącznego budżetu dostępnego w ramach EFRR, EFS i Funduszu Spójności. Jest to nieco więcej niż odsetek ludności Gozo (około 7 %), a głównym celem jest zmniejszenie dysproporcji w stosunku do Malty, jak podano w rozdziale 1.

Główne obszary inwestycyjne w latach 2007–2013, na które przeznaczono łącznie kwotę w wysokości 107,3 mln EUR, obejmowały inwestycje na rzecz poprawy konkurencyjności i jakości życia oraz wzmacnianie pozycji ludzi w celu stworzenia większej liczby miejsc pracy i poprawy jakości życia. W okresie 2014–2020 do dnia 1 maja 2019 r. wypłacono 95,6 mln EUR.

Interwencje w Gozo obejmują szeroki zakres obszarów, przy czym znaczne środki inwestuje się np. w infrastrukturę drogową, transportową, wodną oraz w infrastrukturę związaną z energią ze źródeł odnawialnych, w obiekty gospodarowania odpadami oraz renowację obiektów zabytkowych, w szczególności cytadeli, na którą przeznaczono 12 mln EUR z funduszy UE. Przy modernizacji infrastruktury rybackiej znajdującej się w wyznaczonych portach rybackich Mgarr i Xlendi oraz wprowadzaniu nowych związanych z nią udogodnień Gozo skorzystało również z finansowania przyznawanego w ramach EFMR wspierającego branżę rybacką.

W ramach 79 projektów na łączną kwotę 12,4 mln EUR z EFS zapewniono również wsparcie na rzecz zwiększenia liczby osób uczestniczących w kształceniu i szkoleniu w zakresie jakości i rynku pracy, jak również na rzecz poradnictwa zawodowego, zwiększenia szans na zatrudnienie i zdolności przystosowania się siły roboczej, a także włączenia społecznego grup defaworyzowanych.

W kolejnym okresie programowania 2021–2027 łączny wkład UE w ramach EFRR, EFS+ i Funduszu Spójności na rzecz całego Archipelagu Wysp Maltańskich³ wyniesie 672,8 mln EUR, czyli o 5 % mniej w porównaniu z 708 mln EUR w okresie 2014–2020. Świadczy to o powodzeniu procesu zmniejszania dystansu rozwojowego w stosunku do średniej unijnej w ostatnich latach. Podstawą dyskusji na temat priorytetów inwestycyjnych dla programów na okres programowania 2021–2027 będą sprawozdanie krajowe – Malta 2019 r.⁴ z dnia 27 lutego 2019 r. oraz zalecenia dla poszczególnych krajów przyjętych przez Radę w dniu 9 lipca 2019 r. Nie przesądza to o istotnej kwestii dotyczącej tego, jaka część środków zostanie przeznaczona dla Gozo/Comino.

3. WNIOSKI

Z analizy statystycznej przeprowadzonej w niniejszym sprawozdaniu wynika, że różnice w PKB na mieszkańca między Gozo a główną wyspą Maltą z upływem czasu nieznacznie wzrosły. Tendencję tę mogą wyjaśniać różne elementy. Istotnym czynnikiem jest fakt, że gospodarka wyspy Malty jest bardziej nastawiona na usługi niż gospodarka Gozo, której podstawą w większym stopniu jest rolnictwo, rybołówstwo i działalność budowlana. W związku z takim ukierunkowaniem wzrost gospodarczy Malty przewyższył wzrost gospodarczy Gozo.

W ostatnich latach Gozo było w stanie zmniejszyć dystans rozwojowy w stosunku do średniej unijnej szybciej niż inne regiony wyspiarskie w UE. Przyczyną tego może być efekt rozlania związany z bliskością głównej wyspy Malty, a w szczególności dojeżdżanie do pracy i wzrost ruchu turystycznego w regionie.

Z porównania sytuacji gospodarczej Malty z innymi regionami w okresie przejściowym w UE wynika, że dysproporcje wewnętrzne na Maltcie są przeciętne.

Ponadto należy pamiętać, że zastosowanie jako wskaźnika PKB na mieszkańca powoduje niedoszacowanie faktycznego dobrobytu gospodarczego mieszkańców Gozo, zważywszy na znaczny odsetek pracowników dojeżdżających do pracy na wyspę Maltę.

³ Załącznik XXIII do wniosku Komisji dotyczącego rozporządzenia – COM(2018) 375 final.

⁴ SWD(2019) 1017 final

Poczyniono postępy w zakresie dostępności, które przynoszą korzyści zarówno turystom, jak i pracownikom z Gozo dojeżdżającym do pracy na Maltę. Do tego sukcesu przyczyniła się polityka spójności dzięki znaczącym inwestycjom w infrastrukturę transportu drogowego i morskiego oraz w obiekty związane z energetyką i opieką zdrowotną, a także dzięki wsparciu na rzecz odnowy dziedzictwa kulturowego.

W ramach przygotowywania umowy o partnerstwie i programów operacyjnych na lata 2021–2027 wzywa się władze maltańskie do rozważenia inwestycji i potencjalnych środków strukturalnych niezbędnych zarówno na poziomie krajowym, jak i na poziomie Gozo, aby zmniejszyć różnicę w PKB na mieszkańca. Dalsze powodzenie wspierania procesu zmniejszania dystansu rozwojowego Gozo będzie zależało od uwzględnienia specyfiki uwarunkowań Gozo, w tym szybkiego starzenia się społeczeństwa.